

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 322/2023-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Szabóom, Nemocničná 7, Kráľovský Chlmec, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 8Co/360/2017 z 28. februára 2018, ako aj proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Cdo/67/2019 z 26. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 14. septembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Sťažovatelia navrhujú napadnutý rozsudok, ako aj napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, uznesenia, rozsudku a príloh vyplýva, že sťažovatelia boli v právnom postavení žalobcov na Okresnom súde Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) v spore, ktorým sa domáhali určenia, že dotknuté nehnuteľnosti v katastrálnom území [REDACTED] patria do dedičstva po poručiťke [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] narodenej [REDACTED], zomrelej [REDACTED], právom nebohého poručiťka [REDACTED], narodeného [REDACTED], zomrelého [REDACTED]. Okresný súd svojím prvým rozsudkom č. k. 4C/95/2006 z 24. januára 2012 žalobu sťažovateľov zamietol. Ten bol následne uznesením krajského súdu z 30. novembra 2012 zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd následne túto žalobu rozsudkom z 29. septembra 2016 opäť zamietol.

3. Právne vec odôvodnil ustanovením § 460 Občianskeho zákonníka a § 137 písm. c) a § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Medzi stranami nebolo sporné, že konfiškačná komisia svojím rozhodnutím č. Kom:378/46-II/XII, č. ONV:16370/1946 z 5. septembra 1946 podľa § 1 ods. 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení neskorších predpisov rozhodla, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] sú v zmysle § 1 ods. 1. písm. b) nariadenia v znení čl. I nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR, ktorým sa mení nariadenie o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, osoby maďarskej národnosti, a preto podliehajú konfiškácii pôdohospodárskeho majetku. Zároveň, pokiaľ ide o [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] tak podľa čl. I ods. 11 nariadenia sa jej konfiškuje pôdohospodársky majetok nad výmeru 50 ha, pretože sa reslovakizovala v zmysle vyhlášky Povereníctva vnútra č. 20 000/I-IV/1-1946 zo 17. júna 1946. Majetok vo vlastníctve uvedených vlastníkov sa považoval z rozsahu podľa § 2 nariadenia č. 104/1945 Sb. SNR za skonfiškovaný dňom 1. marca 1945.

4. Ďalej medzi stranami nebolo sporné, že konfiškácia majetku nebola zapísaná v pozemkovo-knižnej vložke č. [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ]. Zo zápisnice Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – sekcia „B“ z 5. novembra 1948 vyplýva, že bol odovzdaný lesný majetok do držby a úžitku „Skupine býv. urb. [REDAKOVANÉ] a spol. v [REDAKOVANÉ]“, ktorý bol rozhodnutím konfiškačnej komisie v Liptovskom Svätom Mikuláši skonfiškovaný podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení vyhlášky č. 1/1948 Sb. n. SNR z 5. septembra 1948, č. Kom: 378/48-II/XII a kom: 380/46-II/XIII. Pôvodný vlastník [REDAKOVANÉ] zomrel [REDAKOVANÉ] v [REDAKOVANÉ] a jedinou dedičkou bola jeho manželka [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], ktorá zomrela [REDAKOVANÉ] a dedičstvo nadobudli žalobcovia 1 a 2 na základe dedičskej dohody uzavretej 6. októbra 1997 s právnou nástupkyňou po [REDAKOVANÉ].

5. Neskôr, vychádzajúc zo záverov krajského súdu, ktorý poukázal na právny záver najvyššieho súdu vyslovený v rozsudku č. k. 4Cdo 123/2003 z 1. júla 2005, okresný súd konštatoval, že v danej veci nebol oprávnený skúmať vecnú správnosť rozhodnutia konfiškačnej komisie, ale bolo treba skúmať, či nejde o nulitný akt a či toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť. Uviedol, že o konfiškácii rozhodla komisia s právomocou podľa § 1 ods. 7 nariadenia 104/1945 Sb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR.

6. Uviedol, že nulitný akt je akt, ktorý vydal subjekt, ktorý na to nebol oprávnený právnym predpisom, čiže nemal právomoc konať a rozhodovať v tej-ktorej veci. Prípadne, ak by akt vydal subjekt na to oprávnený, ale adresoval by ho osobe, ktorá v tom čase už nežila (3Cdo 21/2000), čo však nebol prípad sťažovateľov.

7. Proti záveru o nulitnom akte svedčí aj to, že z rozhodnutia komisie vychádzalo aj Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy (dnešné ministerstvo). Zároveň z § 1 ods. 10 nariadenia vyplýva, že rozhodnutie konfiškačnej komisie malo len deklaratórnu povahu a ku konfiškácii v prospech štátu došlo dňom nadobudnutia účinnosti nariadenia, ktoré zároveň neukladá komisii povinnosť doručovať svoje rozhodnutie vlastníkom. Prípadné nedoručenie rozhodnutia dotknutej osobe nemá za následok ničotnosť/nulitu konfiškačného rozhodnutia. K námietke sťažovateľov,

že rozhodnutie komisie je neurčité a tak nevykonateľné, pretože v ňom nie je presne vymedzený rozsah majetku, okresný súd uviedol, že dekrétom prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondech národnej obnovy treba za skonfiškovaný považovať všetok majetok dotknutých osôb, a tak nebolo potrebné označovať konkrétne nehnuteľnosti.

8. Konfiškácia majetku právneho predchodcu žalobcov nebola zapísaná v pozemkovej knihe. Do 31. decembra 1950, čiže aj v čase predmetnej konfiškácie sa vlastníctvo nehnuteľností zapisovalo do pozemkovej knihy, a to buď vkladom (intabuláciou), alebo záznamom (prenotáciou). Vklad mal konštitutívnu povahu a právo ním vznikalo alebo zanikalo, čiže vlastníkom mohol byť len ten, kto bol v nej zapísaný. Výnimkami však boli vydržanie, dedenie, dražba, nadobudnutie nehnuteľnosti mocenským aktom (*Fajnor V., Záturecký A., Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, II. prepracované vydanie*). Preto aj napriek tomu, že konfiškácia nebola zapísaná do pozemkovej knihy, vlastníctvo prešlo na základe mocenského aktu, t. j. nariadenia Slovenskej národnej rady na štát.

9. Okresný súd ďalej odôvodnil, že dedičstvo sa nadobúda okamihom smrti, ktorý je rozhodný aj pre okruh dedičov. Poručiteľov majetok predstavuje stav jeho majetku v čase jeho smrti. Nevyhnutné bolo ustáliť, či právny predchodca sťažovateľov – [REDAKOVANÉ] bol čase svojej smrti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vlastníkom dotknutých nehnuteľností. Okresný súd považoval za preukázané, že dotknuté nehnuteľnosti boli skonfiškované a vlastníctvo k nim prešlo v roku 1945 na štát, preto nemohli patriť do dedičstva. Zároveň v konaní nebolo tvrdené ani preukázané, že by v období od 1. marca 1945 do smrti právneho predchodcu žalobcov boli prevedené späť na [REDAKOVANÉ], prípadne inú fyzickú osobu.

10. V zmysle pokynu krajského súdu sa okresný súd zaoberal aj otázkou platnosti dohôd o vydaní nehnuteľností uzavretými medzi oprávnenými osobami: [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] a povinnou osobou: Severoslovenské lesy, š. p. Žilina, odštepny závod Ružomberok z 20. júla 1994, čiže pred smrťou [REDAKOVANÉ] (zomrel [REDAKOVANÉ]), predmetom ktorých bolo vydanie niekoľkých nehnuteľností. V čl. III boli ako pôvodní vlastníci označení [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (každý po 22/75-ín). V ten istý deň bola zároveň uzatvorená dohoda medzi povinnou osobou a oprávnenými osobami [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o vydaní spoluvlastníckeho podielu 9/75-ín pôvodnej vlastníčky, ktorou bola [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ]. Dňa 3. októbra 1994 [REDAKOVANÉ] vzal žiadosť o vydanie reštitučného nároku späť a oprávnená [REDAKOVANÉ] uzavrela 4. októbra 1994 s už menovanou povinnou osobou novú dohodu o vydaní dotknutých nehnuteľností v podiele 66/75-ín. Rozhodnutím Pozemkového úradu Liptovský Mikuláš č. j. 518-1567/94 zo 14. decembra 1994 bola schválená dohoda o vydaní nehnuteľností uvedených v dohode z 20. júla 1994 a tým sa priznalo vlastníctvo [REDAKOVANÉ] (9/300), [REDAKOVANÉ] (9/300), [REDAKOVANÉ] (9/300), [REDAKOVANÉ] (9/600), [REDAKOVANÉ] (9/1200) a [REDAKOVANÉ] (9/1200). Po zápise rozhodnutia Pozemkového úradu Liptovský Mikuláš boli založené LV č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ], k. ú. [REDAKOVANÉ], ktoré boli v dôsledku zápisu registra obnovenej evidencie pozemkov v k. ú. [REDAKOVANÉ] zrušené a nahradené LV č. [REDAKOVANÉ]. Zároveň bol zrušený aj LV č. [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] a nahradený LV č. [REDAKOVANÉ]. Podľa katastrálneho odboru sú parcely v pozemno-knižnej vložke identické so stavom v katastri.

11. Okresný súd upriamil pozornosť na to, že právomoc, ako aj miestna príslušnosť schvaľovať dohody o vydaní nehnuteľností prináležia Pozemkovému úradu Liptovský Mikuláš, ktorý vychádzal zo zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“). Podľa § 4 ods. 1 tohto zákona mohlo dôjsť k vydaniu len tej pôdy, ktorá prešla na štát alebo iné právnické osoby v čase od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 spôsobom uvedeným v § 6 ods. 1 tohto zákona. Zákon o pôde zároveň vymedzil časový úsek, kedy mali byť vydané rozhodnutia, na ktoré sa táto úprava vzťahovala a ktoré mohli byť za dodržania zákonných podmienok konvalidované zákonným spôsobom v prípade uplatnenia si nároku oprávnenými osobami. Vykonaným dokazovaním nebolo sporné, že konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred 25. februárom 1948, a tak bola aplikácia tohto zákona vylúčená. Keďže rozhodnutia Pozemkového úradu Liptovský Mikuláš neboli zrušené ani zmenené, sú právoplatné. Nejde o nulitné akty, v dôsledku čoho súd nie je oprávnený mimo správneho súdnictva preskúmať ich správnosť a zákonnosť.

12. Napokon okresný súd dodal, že aj keď predmetom konania bolo určenie spoluvlastníctva právneho predchodcu sťažovateľov ku dňu jeho smrti z dôvodu účinkov ustanovených v § 217 ods. 1 CSP, keďže pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, tak aj v prípade, že by konfiškácia nebola zavŕšená a rozhodnutie komisie by bolo nulitným aktom, došlo by ku konkurencii prípadného vlastníckeho práva v čase smrti [REDAKOVANÉ] s vlastníckym právom žalovaných z titulu vydržania dotknutých nehnuteľností. Odkazujúc na právoplatné rozhodnutie Pozemkového úradu Liptovský Mikuláš, okresný súd uzavrel, že nemal pochybnosti o dobromyseľnosti užívania týchto nehnuteľností zo strany žalovaných ako svojich vlastných, pričom držba nebola rušená počas celej zákonnej vydržacej doby. Preto žalobu sťažovateľov zamietol a žalovaným priznal náhradu trov konania.

13. Krajský súd už v opakovanom odvolacom konaní na odvolanie sťažovateľov napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a najvyšší súd dovolanie sťažovateľov ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením podľa § 447 písm. c) a § 447 písm. f) CSP odmietol.

II.

14. Argumentácia sťažovateľov spočíva najmä v námietkach, že:

- a) Najvyšší súd sa dostatočne nevysporiadal s právnou argumentáciou a dôvodmi dovolania, dovolanie posudzoval formalisticky a právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces vykladal reštriktívne a nesprávne.
- b) Pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania nevychádzal zo zisteného skutkového stavu.
- c) Najvyšší súd odmietnutie dovolania primerane neodôvodnil.
- d) Najvyšší súd odkázal na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, ktoré majú všeobecný význam.
- e) Dokazovanie nebolo vykonané v navrhnutom a potrebnom rozsahu.

III.

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

16. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. k čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

III.1. K namietanému porušeniu označených základných práv a práv krajským súdom:

17. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovatelia disponovali mimoriadnym opravným prostriedkom (dovolaním), ktorý napokon aj využili. Poskytnutie ochrany v prípade potenciálneho porušenia dotknutých článkov ústavy, listiny a dohovoru v danom prípade spadalo do právomoci inštančne nadriadeného súdu, teda najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie v zmysle § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu označených základných práv a práv najvyšším súdom:

18. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomocí všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

19. Sťažovatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, z nerešpektovania prvého rozhodnutia krajského súdu a z nevykonania navrhovaných dôkazov okresným súdom, čo malo viesť k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Krajskému súdu vyčítali nedostatočné zaobranie sa ich námietkami. Nesúhlasili s názorom okresného súdu, že medzi stranami nebola sporná konfiškácia rozhodnutím konfiškačnej komisie z 5. septembra 1946. Tvrdili, že týmto rozhodnutím nedošlo ku konfiškácii. Aj platnosť dohody o vydaní nehnuteľností v rozsahu patriacom ich právnym predchodcom považovali za spornú. Popierali aj deklaratórnu povahu rozhodnutia konfiškačnej komisie, pričom deklaratórnu povahu mal podľa nich zápis záznamom do pozemkovej

knihy. Nesúhlasili s názorom, že zo zákona č. 104/1945 Sb. SNR nevyplýva povinnosť komisie doručovať rozhodnutia vlastníkom, čo má potvrdzovať aj možnosť podať proti rozhodnutiu komisie opravný prostriedok (nepripúšťajúc možnosť sťažnosti na Najvyšší správny súd). Zdôrazňovali, že pokiaľ dotknutá osoba nie je upovedomená, nemôže realizovať svoje práva. Tvrdili, že dotknuté nehnuteľnosti nikdy neprešli na štát. V spore nebol relevantný zákon o pôde, ale išlo o konanie podľa § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v ktorom sa malo riešiť, či dotknuté nehnuteľnosti, resp. podiely na nich (ktoré, po odštátnení sú vedené na mene tretích osôb) patria do dedičstva. Podľa nich súd nemal skúmať správnosť a zákonnosť administratívneho aktu, ale len posúdiť záväznosť a dôsledky vo vzťahu k platnej či neplatnej časti dohody o vydaní nehnuteľností medzi oprávnenou a povinnou osobou. Tou sa prevádzalo vlastníctvo na nadobúdateľa a schvaľovací akt príslušného orgánu nemôže mať právne účinky v rozsahu dohody. Vydanie veci ako celku odmietli ako neúčinné z dôvodu nezákonnosti, prípadne obchádzania zákona a následné schválenie orgánom štátu za paakt. Súd mal pochybiť tým, že prejudiciálne neposúdil dôsledky rozhodnutia orgánu schvaľujúceho neplatnú dohodu. Sťažovatelia mali všeobecným súdom navrhnúť, aby podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, v súvislosti so zákonom o pôde skúmali ako prejudiciálnu otázku platnosť dohody o vydaní nehnuteľností zo 4. októbra 1994 týkajúcej sa podielu 66/75-ín [REDACTED] a [REDACTED]. Rovnako prípadne aj dohodu z 20. júla 1994 vo vzťahu k jej účastníkom. Boli toho názoru, že ich právna predchodkyňa v čase jej smrti po odštátnení nehnuteľností nadobudla všetky práva k podielom týchto dotknutých nehnuteľností a nemení to ani ich vydanie iným osobám. Záujem sťažovateľov smeroval k určeniu, že dotknuté nehnuteľnosti patria do dedičstva po osobách, ktoré ich vlastnili pred konfiškáciou. Okrem tvrdenej nezákonnosti majú byť dohody aj v rozpore s dobrými mravmi tým, že dotknuté nehnuteľnosti boli vydané osobám, ktoré na nich nemali nárok a už vôbec nie v rozsahu, v akom ich tieto osoby nadobudli.

20. Najvyšší súd poukazuje na závery krajského súdu, že o tom, ktoré osoby bolo treba považovať za osoby „*nemeckej či maďarskej národnosti alebo zradcov alebo nepriateľov slovenského a českého národa a Československej republiky*“, mali rozhodovať konfiškačné komisie. O výnimkách a vyňatí majetku z konfiškácie zas rozhodoval zbor povereníkov. Rozhodnutím konfiškačnej komisie a zboru povereníkov sa považoval majetok za skonfiškovaný dňom nadobudnutia účinnosti príslušného nariadenia. Dodal, že ak konfiškačná komisia zriadená podľa § 1 ods. 7 a 8 nariadenia č. 104/1945 Sb. SNR v znení čl. I nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR v spojení s ustanovením § 1 ods. 1, § 2, § 5 a § 6 vládneho nariadenia č. 8/1928 Sb. v sídle Okresného národného výboru v Liptovskom Sv. Mikuláši 5. septembra 1946 rozhodla (č. Kom: 378/46-II/XII, ONV.: 16370/146) o tom, že [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (právny predchodca sťažovateľov) sú osoby maďarskej národnosti, ich majetok sa považoval na základe tohto rozhodnutia podľa § 2 nariadenia č. 8/1928 Sb. za skonfiškovaný k 1. marcu 1945 s poučením, že sťažnosť podaná na Najvyšší správny súd nie je prípustná. Dané rozhodnutie vydal príslušný orgán v správnom konaní za účinnosti procesného predpisu, ktorým bolo vládne nariadenie č. 8/1928 Sb. V danom rozhodnutí je uvedený aj zoznam inštitúcií a osôb, ktoré sa o ňom upovedomujú a pod poradovým číslom 16 až 19 sa upovedomujú vlastníci konfiškovaných majetkov, pričom pod poradovým číslom [REDACTED] je uvedený [REDACTED].

21. K tvrdeniu sťažovateľov, že nehnuteľnosti, na ktoré si robia nárok, nikdy neprešli do vlastníctva štátu, ani že konfiškácia nebola riadne zapísaná záznamom (prenotáciou) v pozemkovej knihe, najvyšší súd poukázal na záver krajského súdu, že do pozemkových kníh sa z rôznych dôvodov mnoho konfiškačných rozhodnutí nedostalo, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapisovať konfiškáciu do pozemnoknižnej vložky (§ 3 ods. 1 č. 2 zákona č. 90/1947 Sb. o provedení knihovního pořádku stran konfiškovaného nepřátelského majetku a o úpravě některých právních poměrů vztahujících se na přidělený majetek: u zemědělského majetku konfiškovaného podle nařízení č. 104/1945 Sb. SNR, ve znění nařízení č. 64/1946 Sb. n. SNR, pověřenectvu zemědelství a pozemkové reformy). Podľa krajského súdu okresnému súdu bol doručený návrh Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – sekcia „B“ Pracovná skupina pre pozemkovú reformu v Turčianskom Svätom Martine č. 4773/1947 z 10. decembra 1947 na vyznačenie konfiškácie podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. SNR v znení nariadenom č. 64/1946 Sb. n. SNR podľa § 5 ods. 1 zákona č. 90/1947 Sb. v pozemkovej knihe k. ú. [REDAKOVANÉ] v zápisnici č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ] na nehnuteľnosti vedené na meno [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Návrh sa eviduje pod [REDAKOVANÉ] (spisový list č. [REDAKOVANÉ]). Napokon aj v pozemkovej vložke č. [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ] je vyznačené „Konfiškované podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/1946 Sb. n. SNR s odkazom na Čd 1834/47“. Tým o konfiškácii nehnuteľností svedčili aj uvedené zápisy pozemkovej knihy.

22. Ústavný súd pripomína už notoricky známu skutočnosť, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, ktorej by bolo umožnené preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí pritom v zásade do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

23. Iba rozhodnutia odvolacieho súdu uvedené v § 420 a § 421 CSP sú napadnuteľné dovolaním.

24. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uviedol, že v súlade s ustanovením § 447 písm. c) CSP smeroval voči rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

25. Najvyšší súd sa stotožnil s konštatovaním krajského súdu, že okresný súd sa v bodoch 22 až 25 rozhodnutia držal právneho názoru krajského súdu, vysporiadal sa s otázkou odňatia vlastníckych práv predchodcom sťažovateľov, ako aj otázkou platnosti dohôd o vydaní nehnuteľností. Následne sa krajský súd primerane vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľov. Z uvedeného možno vyvodiť, že okresný súd zistil skutkový stav v nevyhnutnom rozsahu, vykonaným dokazovaním dospel k správnyim skutkovým záverom a vec napokon správne právne posúdil. Najvyšší súd v zmysle uvedeného odobril odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré potvrdzovalo odôvodnenie okresného súdu. Dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení súdov nižšieho stupňa, ako ani vykonávať dokazovanie, no v okolnostiach veci ďalšie dokazovanie ani potrebné nebolo.

26. Najvyšší súd k procesným námietkam neúčinného doručenia pripomenul, že na základe pokynu krajského súdu č. k. 8Co/38/2017-637 z 12. septembra 2017 bolo okresným súdom doručené [REDAKOVANÉ] po obnovení výkonu advokácie rozhodnutie, proti ktorému bolo podané odvolanie.

27. Najvyšší súd k namietanému nedoručeniu stanoviska sťažovateľov z 23. septembra 2016 poukázal na záver krajského súdu v bode 8 napadnutého rozsudku, že okresný súd na pojednávaní oboznámil jeho podstatný obsah, ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní z 29. septembra 2016 (č. l. 593). K procesnému pochybeniu tak podľa názoru krajského súdu nedošlo. Najvyšší súd označil túto námietku tak za nedôvodnú vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP.

28. Sťažovatelia nesúhlasili, že ide o spor medzi fyzickými osobami, a boli toho názoru, že ide o spor medzi fyzickými osobami a štátom, v ktorom šlo o určenie, že podieľy na nehnuteľnostiach patria do dedičstva po právnom predchodcovi sťažovateľov. Tvrdili, že sa právom domáhajú súdnej ochrany určovacou žalobou, keďže odštátnené a uvoľnené pozemky uzurpujú fyzické osoby neprávom. Podľa nich momentom odštátnenia nastal stav pred obdobia spornej konfiškácie, teda stav zodpovedajúci zápisu právnych predchodcov sťažovateľov v pozemkovej knihe. Všeobecné súdy sa však ustálili na závere, že k zoštátneniu dotknutých nehnuteľností sťažovateľov došlo, a to subjektmi, ktoré na to boli oprávnené, a spôsobom, ktorý vtedy účinné právne predpisy umožňovali.

29. Sťažovatelia pôvodne uvádzali, že vzhľadom na neprípustnosť kumulácie dovolacích dôvodov v zmysle § 420 a § 421 CSP (uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. 1VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017) sa nebudú vyjadrovať k namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu dôvodnosti uplatneného nároku. Napriek tomu sa k nemu neskôr v sťažnosti vyjadrovali. V dôsledku neskôr vydaného uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. 1VCdo 1/2018 z 21. marca 2018, ktoré umožnilo prípustnosť kumulácie dovolacích dôvodov v zmysle § 420 a § 421 CSP, sa najvyšší súd zaoberal aj týmto dovolacím dôvodom.

30. Pri prieskume vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP dospel najvyšší súd k záveru, že polemika dovolateľov o napadnutom rozsudku krajského súdu, spochybňovanie jeho správnosti, nesúhlas s právnymi závermi všeobecných súdov či kritika ich prístupu pri posudzovaní veci významovo nezodpovedajú kritériám ustanovenia § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP, a tak dovolanie z tohto dôvodu nie je prípustné.

31. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je nutné dávať odpoveď na každý argument strany konania vrátane tých, ktoré sú pre rozhodnutie bezvýznamné. Ak však ide o kľúčový argument, vyžaduje sa práve naň špecifická odpoveď (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

32. Najvyšší súd sa stotožnil s posúdením okresným súdom (ktorý vylúčil aplikáciu zákona o pôde, pretože konfiškované rozhodnutie bolo vydané pred 25. februárom 1948), že zákon o pôde má reštitučný účel a s inými podobnými predpismi má zabezpečiť zmiernenie niektorých majetkových krívd z rokov 1948 až 1989. Odkazom na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 9Sžr/132/2015 z 24. júna 2015 (R 32/2017) pripomenul, že § 6 ods. 2 zákona o pôde presne uvádza, ako postupovať pri strate konfiškovaného majetku, a § 6 ods. 2 zákona o pôde predstavuje prelom do striktno vymedzeného obdobia definovaného v § 6 ods. 1 tohto zákona. Iný výklad by bol ústavne nekonformný. Najvyšší súd poukazuje na § 6 ods. 2 tretiu vetu uvedeného zákona, kde zo spojenia „pokiaľ tento majetok bol už pred rozhodným obdobím pridelený“, vyplýva nárok takých osôb aj v prípade, že konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred 25. februárom 1948. Uvedené podporila aj dôvodová správa k zákonu Národnej rady Slovenskej republiky

č. 186/1993 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov, ktorá uvádza: „... druhá veta § 6 ods. 2 doplnená zákonom č. 73/1992 Zb. prevzala rozšírenie vyňatia majetku z konfiškácie podľa § 38 zákona č. 330/1991 Zb. s tou zmenou, že reštitučný nárok patrí oprávneným osobám aj vtedy, ak nehnuteľnosti boli pridelené pred 25. februárom 1948.“ Ďalšia zmena oproti § 38 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov sa týkala okolností možnosti vydať nehnuteľnosti bez ohľadu na to, či rozhodnutie konfiškačnej komisie alebo zboru povereníkov bolo vydané pred alebo po 25. februári 1948.

33. Najvyšší súd vychádzal z názoru nižších súdov, že právomoc schvaľovať dohody mal Pozemkový úrad Liptovský Mikuláš a jeho správne rozhodnutia dosiaľ neboli zrušené ani zmenené. Ústavný súd vníma sťažnostnú argumentáciu o možnom prelomení administratívnych reštitučných rozhodnutí ako nie nerelevantnú, no kľúčové boli okolnosti zániku vlastníctva na strane predchodcu sťažovateľov, ku ktorému z dôvodov v rozhodnutiach všeobecných súdov nepochybne došlo a ktoré dôvody najvyšší aproboval ako vecne správne. V tomto smere už nebol až tak rozhodujúci hoc aj prípadný nesprávny reštitučný proces uplatnený zo strany žalovaných, keď aj sťažovatelia mohli dosiahnuť nápravu krívd z minulosti len prostredníctvom reštitúcie, ktorej cieľom bolo zmierniť následky krívd z minulosti, no nie všetky odstrániť, čo ani možné nie je. Napriek aplikácii zákona o pôde na konfiškačné rozhodnutie vydané pred 25. februárom 1948 súdy tiež konštatovali, že u právneho predchodcu sťažovateľov ako občana Maďarskej republiky nebola splnená ani podmienka štátneho občianstva ČSFR a jeho trvalého pobytu na jeho území, s čím spojili aj zákonný predpoklad na úspešné uzavretie dohody o vydaní nehnuteľností.

34. Všeobecné súdy vrátane najvyššieho súdu vychádzali z úradných záznamov, verejných listín a právnych predpisov, ktoré boli podkladom rozhodovania relevantných orgánov (komisia, výbory, zbory povereníkov a pod.). Následne práve ich rozhodnutiami dochádzalo k postihnutiu nehnuteľností dotknutých osôb v určenom rozsahu. V tomto smere nenachádza ústavný súd v konaní najvyššieho súdu a jeho vyhodnotení konania nižších súdov pochybenia, ktorých intenzita by zasahovala do označených základných práv. Postihnutie nehnuteľností vo vzťahu k predchodcovi sťažovateľov bolo jasne identifikované. Najvyšší súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal s relevantnými námietkami sťažovateľov a ústavný súd v jeho postupe či napadnutom uznesení nevhliadol žiaden priestor na porušenie základných ľudských práv a práv sťažovateľov. Zároveň poukazuje na to, že skutočnosť, že sťažovatelia sa s postupom a právnym názorom najvyššieho súdu nestotožnili, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti jeho napadnutého uznesenia či porušenia niektorého zo sťažovateľmi označených základných práv a práv. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

35. Keďže ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nebolo spôsobilé porušiť základné práva a práva sťažovateľov, ktoré označili v ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť je vo vzťahu k napadnutému uzneseniu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

36. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu